

Nivell de dificultat: 2

Edat recomanada: > de 10

Intenció educativa:

- Reflexionar de manera crítica sobre els nostres hàbits de consum, els nostres desitjos i aspiracions materials.
- Analitzar l'impacte del nostre model de consum sobre persones d'altres continents.
- Reconèixer que el model econòmic imperant és una construcció social, i que ens podem reorganitzar col·lectivament per generar noves maneres de gestionar el que és comú.

Resum: Concurs entre l'equip Nord i l'equip Sud amb targetes de premis. En acabar el concurs, l'equip Nord haurà guanyat premis, mentre que l'equip Sud n'haurà perdut i molts hauran hagut de seure i abandonar el joc.

Temps: 0 minuts

Tipo: Dinàmica de grup.

Grup: Grup d'unes 25-30 persones.

Material: 5 sobres numerats de l'1 al 5 amb cinc targetes impreses a dins (una per sobre). Trobareu les targetes a l'annex.

Desenvolupament

- **Expliqueu que celebrareu el concurs** "Luxe o Bancarrota" on un equip haurà de triar 3 targetes de 5. Amb les targetes poden obtenir bens luxosos, però també la bancarrota. Cada targeta té conseqüències per a tothom, així que heu de pensar bé quina targeta escolliu. Després de cada torn tria la següent targeta l'equip guanyador. Si li toca una targeta de Bancarrota, llavors és l'altre equip qui escull targeta (en realitat, només hi ha targetes de "Luxe" per a l'equip del Nord que sempre guanya i sempre escull targeta, i targetes de "Bancarrota" per a l'equip del Sud).
- **Conformeu dos equips:** L'equip del Nord, amb 5 persones, i l'equip del Sud, format per la resta del grup (20 persones). Els participants han de disposar-se drets a banda i banda de l'espai, del/la presentador/a del concurs.
- **Comença el concurs (10')**: L'equip del Nord tria un número de targeta, llegeix el contingut i en segueixen les instruccions per l'equip del Nord (que va guanyant premis) i per l'equip del Sud (que en rep les conseqüències: abandonar el joc i seure). Es repeteix de 3 a 5 vegades (fins a llegir les 5 targetes si disposeu de temps, si el grup demana córrer un risc més i/o amb 3 targetes no s'ha generat el procés de grup esperat).

Valoració i conclusions

En plenària analitzarem la dinàmica del joc (30'):

Us ha agradat el concurs? Com us sentiu les persones que heu guanyat? Com us sentiu les que heu perdut? És probable que entre l'equip del Nord hi hagi persones contentes d'haver guanyat, i d'altres incòmodes per les regles del joc. I que en l'equip del Sud hi hagi gent amb un fort sentiment d'injustícia; dediqueu temps perquè expressin totes aquestes incomoditats. Després d'aquesta experiència, us ve de gust guanyar el concurs?

Com ha anat el concurs? Què hi ha passat? Qui ha guanyat i perdut? Quins "luxes" s'han guanyat? Els consi-dereu "luxes" a la vostra vida? Quines "bancarrotas" s'han donat al concurs? Creieu que les regles eren justes? En què sí i en què no? Al grup de les persones silenciades, quines s'han vist més afectades? En alguns casos, es veuen diferències entre homes i dones?

D'on ha sortit la riquesa de poques persones? Quines conseqüències tenen els hàbits de les unes sobre les realitats de les altres? Recordem cada targeta, i discutim la problemàtica una a una:

Targeta 1. Impactes del model extractiu i del consum:

Més enllà de la contaminació de l'aigua, coneixeu altres impactes que poden generar les indústries extractives (mineres, petrolieres...)? A què creieu que es deu la suposada necessitat d'haver de canviar freqüentment de mòbil?

Targeta 2 Model agroindustrial, aliments quilomètrics:

Quins impactes socials i ambientals creieu que té basar la nostra dieta en aliments produïts a milers de quilòmetres de distància? Quins riscos té produir menjar per a l'exportació?

Targeta 3 Crisi climàtica, esgotament de les matèries primeres:

Fins a quin punt contribueixen els transports a l'acceleració del canvi climàtic? Què pensem que pot passar a mesura que les reserves de petroli s'esgotin? Quins altres bens materials i naturals comencen a escassejar?

Targeta 4 Externalització d'activitats productives, explotació laboral:

D'on prové la roba que porteu posada? Per què creieu que les empreses tèxtils se'n van a aquests llocs? Més enllà dels baixos salaris, quins altres drets laborals queden desprotegits en aquests cen-tres de producció tèxtil?

Targeta 5 Deute extern:

En el joc, quin paper tenen els bancs per als països del Nord? Quin paper tenen per als països del Sud? Què vol dir "el preu del diner"? Surt a compte demanar un préstec? Què permet i quins riscos té?

D'acord amb el que hem vist al concurs, quin paper tenim cadascuna de nosaltres sobre la realitat mundial? Què podem fer per transformar aquesta realitat? Si només canvien el consum les per-sones, s'assolirà un canvi real? Qui més hauria de canviar coses perquè hi hagi una transformació significativa? Què demanàrieu als governs, a les empreses i als bancs perquè el sistema mundial funcioni millor? Per acabar, proposeu que l'equip del Nord retorni les targetes guanyades, en senyal de devolució d'uns hàbits consumistes i irresponsables.

Altres indicacions

- El nombre de persones afectades especificat a les targetes està pensat per a un grup de 25. Aquest nombre es pot modificar en funció de la quantitat total de participants. Convé mantenir, però, que el nombre de persones a l'equip del Sud, correspongui al 80% de les persones integrants del grup.
- En els cursos més avançats, podeu aprofitar la reflexió per introduir conceptes com l'obsolescència programada, els aliments quilomètrics, etc.
- Per aprofundir sobre el deute extern, podeu fer servir el documental "[Em deus 3.000 entrepans](#)", de l'Observatori del Deute en la Globalització.
- Activitat tretada de la guia didàctica [Arcadi al país de les oliveres](#) (Cécile Barbeito, 2023, amb la col·laboració de Bernat Oliveres i Mar Valldeoriola). Si necessiteu d'un marc teòric per conduir l'activitat el podeu trobar en aquesta guia.

Propostes d'acció

En aquesta activitat hem vist impactes globals de consum individuals, però és important tenir en compte que les persones sovint tenen menys impactes que les empreses, els bancs o les institucions. Identifiqueu algun actor global (una empresa multinacional, un banc, etc.) que estigui vinculat a les problemàtiques que l'activitat tracta, i envieu-los les vostres reflexions i propostes.

ANNEX: targetes per posar dins dels sobres

TARGETA 1 - Luxe per a l'equip del Nord!

**"Diuen que sense l'últim model de mòbil no som ningú.
Que això no et passi a tu!"**

Us assegurem que podreu disposar de la darrera versió del vostre smartphone favorit durant... la resta de les vostres vides! Bravo!

Targeta 1 – Bancarrota per a l'equip del Sud

"... tanmateix, l'activitat minera necessària per produir els mòbils ha deixat l'aigua inservible a altres parts del món". Per això, 7 integrants de l'equip Sud cauen malaltes i han d'abandonar el joc.

TARGETA 2 - Luxe per a l'equip del Nord!

**"Qui va dir que només podem menjar tomàquets a l'estiu?
S'ha acabat limitar-nos aquest plaer!"**

Disposareu durant cada setmana de l'any d'una fantàstica cistella plena de tomàquets, pinyes, xocolates delicioses, i alvocats i tota mena d'aliments vinguts dels llocs més exòtics del món a preus baratíssims! Quina sort!

Targeta 2 – Bancarrota per a l'equip del Sud

"...i ara que els camperols i les camperoles del Sud decideixen dedicar-se al cultiu d'un sol producte, per exportar-lo al Nord, des del Nord es decideix pagar la xocolata i els alvocats a preu de ganga." Arran d'aquests canvis, les camperoles de l'equip Sud tenen aliments menys variats i més cars, perquè els produeixen per, l'exportació i els els paguen malament: per això, quatre persones d'aquest grup ja no poden viure de l'agricultura i han d'abandonar el joc. Oooh...

TARGETA 3 - Luxe per a l'equip del Nord!

**"Us agrada conduir? Què us semblaria disposar sense límit
d'un d'aquells cotxes que poden accedir als llocs més recòndits?"**

Acabeu d'aconseguir un bo per carregar el vostre vehicle de benzina tantes vegades com desitgeu. Felicitats!

Targeta 3 – Bancarrota per a l'equip del Sud

"...però, al nostre món real els límits sí que existeixen. Els vostres vehicles emetran tants gasos d'efecte d'hivernacle que s'accelerará el canvi climàtic, els cicles estacionals variaran". En no tenir la collita esperada, sis persones del grup del Sud han d'abandonar la seva terra i buscar-se una altra manera de guanyar-se la vida als suburbis d'una gran ciutat. Oooh...

ANNEX: targetes per posar dins dels sobres

Targeta 4 – Luxe per a l'equip del Nord!

"No seria meravellós que la roba fos tan barata que poguéssim estrenar cada dia una peça nova?"

Concedit!!! Què més es pot demanar? Fantàstic!

Targeta 4 – Bancarrota per a l'equip del Sud

"...no obstant, perquè els preus estiguin per sota del que ha costat produir les peces, cal dones que treballin a les màquines durant llargues hores, sense caps de setmana i amb sous de misèria."

Cinc dones del grup del Sud abandonen les seves famílies (i el joc) per posar-se a treballar en una màquina. Així, quin greu.

TARGETA 5 – Luxe per a l'equip del Nord!

"No us arriba el sou per mantenir el nivell de luxes que us voleu permetre? No patiu! Per això s'han inventat els bancs!"

Amb l'Amic Banc, podreu gastar més diners dels que teniu, i mantenir així un sistema de consum desmesurat.

Ja no caldrà que renunciieu a comprar res. Enhorabona!

Targeta 5 – Bancarrota per a l'equip del Sud

"...ara, si sou un país del Sud, la banca pot pujar el preu del diner tot el que vulgui, i que us costi caríssim retornar uns diners que va demanar en préstec el vostre país en el temps dels vostres avis..."

Pel fet de pagar deutes de préstecs a un preu molt injust, el vostre país no té diners per a hospitals ni escoles. Tres persones abandonen el joc per malaltia i dos per no haver estudiat prou anys.